

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht beroepskrachten, dus ook onderwijsmedewerkers, om een vijfstappenplan te gebruiken als ze het vermoeden hebben van kindermishandeling (waaronder ook ernstige verwaarlozing valt) en/of huiselijk geweld.

Doel van de wet is om leerlingen die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling in de thuissituatie passende hulp te bieden, zodat er een einde komt aan de bedreigende situatie.

De meldcode bestaat uit vijf stappen. De stappen staan hieronder beschreven. Elke medewerker van OZHW voor PO en VO moet zich aan de meldcode houden. De Intern Begeleider/Zorgcoördinator voert (in samenwerking met de leraar of medewerker) de stappen uit. Zij functioneren in deze als aandachtsfunctionaris.

De aandachtsfunctionaris bewaakt de interne procedure en zorgt ervoor dat deze kwalitatief goed verloopt. Een medewerker kan de signalen van wantrouwen bij de aandachtsfunctionaris neerleggen, die vervolgens –als dat nodig is- de stappen 2 tot en met 5 doorloopt.

Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5 is in stappen 4 en 5 een afwegingskader opgenomen.

In stap 1 moet een kindcheck uitgevoerd worden. Deze is aan de orde wanneer een volwassene of een adolescent in een situatie verkeert die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet in dat geval in een gesprek met de ouders/verzorgers onderzocht worden of er nog meer kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de volgende stappen in de Meldcode te zetten.

In stap 5 worden twee beslissingen genomen:

- Het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens
- Het beslissen of het zelf bieden en organiseren van hulp mogelijk is

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken medewerker vaagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort.

Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.

Privacy

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene nor van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus op voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Meer informatie over de meldcode kun je teruglezen op:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in de Meldcode:

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

A: op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten

B: ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling
Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte (in geval het vermoeden door schoolmedewerker wordt geconstateerd). Ga verder naar afweging 2.

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag) leerplicht in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

A: NEE -> ga verder naar afweging 3

B: JA of twijfel -> direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school¹ of een ketenpartner² /ben ik als leerplichtambtenaar in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder

B: JA -> ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

A: NEE -> melden bij Veilig Thuis

B: JA -> hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren³ van de veiligheid van alle betrokkenen.

Begrippen en definities

Algemene meldnormen (leidende principes t.b.v. afwegingskaders)

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

- Meldnorm A In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid
- Meldnorm B In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling
- Meldnorm C Als een aandachtsfunctionaris die hulp biedt of organiseert om betrokken te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stop of zich herhaalt

Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid

- Definitie** Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is in de komende dagen niet gegarandeerd en ho of zij heeft directe bescherming nodig.
- Toelichting** Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
- Voorbeelden**

- Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft
- (ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe
- Poging tot verwurging
- Wapengebruik
- Geweld tijdens de zwangerschap
- (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar
- Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking)
- Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt Van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel
- Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.
- Vrijheidsbeperkende maatregelen voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.

- Acut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt
- Etc.

Acute onveiligheid

Definitie Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.

Toelichting Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap of slachtofferschap) in de toekomst.

Voorbeelden

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken
- Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties
- Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden
- Etc.

Disclosure

Definitie Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Toelichting Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij het huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vagen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eergelateerd geweld en oudermishandeling.

Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij keuze voor niet/wel melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.